

**VERSLAG VAN EEN VERKENNEND BOORONDERZOEK
VAN HET PLANGEBIED 'SPORTVELDENCOMPLEX ZUIDLAND'
IN DE GEMEENTE BERNISSE**

M.C. van Trierum

**BOORrapporten 60
2000**

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
St. Jobsweg 7
3024 EH Rotterdam

INHOUDSOPGAVE

	blz.
VERSLAG VAN EEN VERKENNEND BOORONDERZOEK VAN HET PLANGEBIED 'SPORTVELDENCOMPLEX ZUIDLAND' IN DE GEMEENTE BERNISSE	5
- Doel	
- Het plangebied	
- Methode	
- Archeologie	
- Geologie	
- Aanbeveling	
NOTEN	9
LITERATUUR	10

	Geologie	Klimaat Landschap Vegetatie		Archeologische perioden		
2000				Nieuwe tijd		
1500	Duinkerke III Tiel III	Subatlantic <i>koeler</i> <i>vochtiger</i>		Late Middeleeuwen B		
1000				Late Middeleeuwen A		
500	Duinkerke II Tiel II			Vroege Middeleeuwen		
0				Romeinse tijd		
500	Duinkerke I Tiel I			Late IJzertijd		
1000		Subboreaal <i>koeler</i> <i>droger</i>	loofbos	Midden-IJzertijd		
1500	Duinkerke 0 Tiel 0			Vroege IJzertijd		
2000				Late Bronstijd		
2500	Calais IV Gorkum IV			Midden-Bronstijd		
3000				Vroege Bronstijd		
3500	Calais III Gorkum III	Atlanticum <i>warm</i> <i>vochtig</i>		Laat Neolithicum		
4000				Midden-Neolithicum		
4500	Calais II Gorkum II			Vroeg Neolithicum		
5000		Boreaal <i>warmer</i>		Mesolithicum		
5500					Preboreaal <i>warmer</i>	berk
6000	Calais I Gorkum I					
6500		Late Dryas <i>kouder</i>	toendra	Laat-Paleolithicum		
7000						
7500						
8000						
8500						
9000						
9500	Kreftenheye	Pleistoceen				

Tijdtabel.

VERSLAG VAN EEN VERKENNEND BOORONDERZOEK VAN HET PLANGEBIED 'SPORTVELDENCOMPLEX ZUIDLAND' IN DE GEMEENTE BERNISSE

Doel

In opdracht van de gemeente Bernisse heeft het Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam (BOOR) een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied 'Sportveldencomplex Zuidland' (Afb. 1). Het plangebied is nooit systematisch onderzocht en er zijn nimmer vondsten gedaan. Wel is in de onmiddellijke omgeving archeologisch onderzoek uitgevoerd door het BOOR, namelijk op het bedrijventerrein 'Harregat'. Hier zijn in 1997 vier nederzettingsterreinen uit de Romeinse Tijd aangetroffen, alsmede een aarden constructie (een dam) in de geul. De constructie is te dateren in de Late IJzertijd of in de Romeinse Tijd¹. Afgaand op de resultaten van het onderzoek in 'Harregat' wordt aan het plangebied archeologische potentie toegekend. De in 'Harregat' aangetoonde geul kan zich - met eventuele vindplaatsen - uit de IJzertijd en Romeinse Tijd - ook uitstrekken tot in het plangebied.

Het plangebied

Het plangebied is ongeveer 11 ha. groot en maakt deel uit van een terrein ten noorden van de huidige bebouwing van Zuidland; het genoemde terrein wordt begrensd door de Kerkweg in het westen, de Haasdijk in het noorden, de Stationsweg in het oosten en de Beeldsweg in het zuiden. In de nabije omgeving bestaat de ondergrond uit een pakket veen (Hollandveen), met daarop pakketten klei en zand, die dateren uit de periode 300 voor Chr. tot de 13^e eeuw na Chr. Het gaat om geul-, oever- en komsedimenten en ze behoren tot de Afzettingen van Duinkerke I of III. Tussen laatstgenoemde afzettingen ligt in de omgeving plaatselijk een veenlaag, die meer of minder kleilig is en die dateert vanaf het eind van de Romeinse Tijd en het begin van de Vroege Middeleeuwen. Na de bedijking in de 13^e eeuw kwam de natuurlijke sedimentatie ten einde. Het terrein was laatstelijk als akker in gebruik.

Het veldwerk is uitgevoerd door medewerkers van het ADC (Bunschoten) en stond onder leiding van het BOOR.

Methode

Voor het karterend booronderzoek is gebruik gemaakt van een gutsboor met een doorsnede van 3 cm. In totaal zijn 105 boringen gezet tot in het Hollandveen, dat dieper lag dan verwacht. In de meeste gevallen is geboord tot 3 - 3,5 m onder maaiveld.

In de eerste fase van het vooronderzoek is een raai van boringen gezet langs de rand van het gehele terrein, ongeveer 1,5 m uit de sloten (Afb. 2). In principe is om de 20 m geboord, maar wanneer in de raai weinig of geen verandering was in de lithostratigrafie, in het bijzonder bij een dik pakket zandafzettingen, is de tussenafstand vergroot tot 40 m.

In de tweede fase is ook het gebied binnen de sloten verkend en wel met vier boorraaien; hier was de boorafstand 40 m. In de noordoostelijke hoek van het onderzoeksterrein zijn vier extra raaien gezet, omdat in deze zone het Hollandveen - met daarop of daarin de eventuele archeologische resten - onaangetast aanwezig was. De afstand tussen de vier laatstgenoemde raaien bedraagt 20 m; de boorpuntsafstand bedraagt eveneens 20 m.

Archeologie

De in totaal 105 uitgevoerde boringen zijn weergegeven op de boorpuntenkaart (Afb. 2). De boringen zijn veelal gezet tot een diepte van 3 - 3,5 m ondermaaiveld. In boring 32 is op de overgang van het Hollandveen naar de bovenliggende klei een stukje verkoold hout gevonden, mogelijk een aanwijzing voor menselijke activiteit. De (extra) boringen rond het genoemde boorpunt hebben echter geen indicaties opgeleverd, zodat aan het ene stukje verkoold hout geen verdere betekenis is gehecht.

Geologie

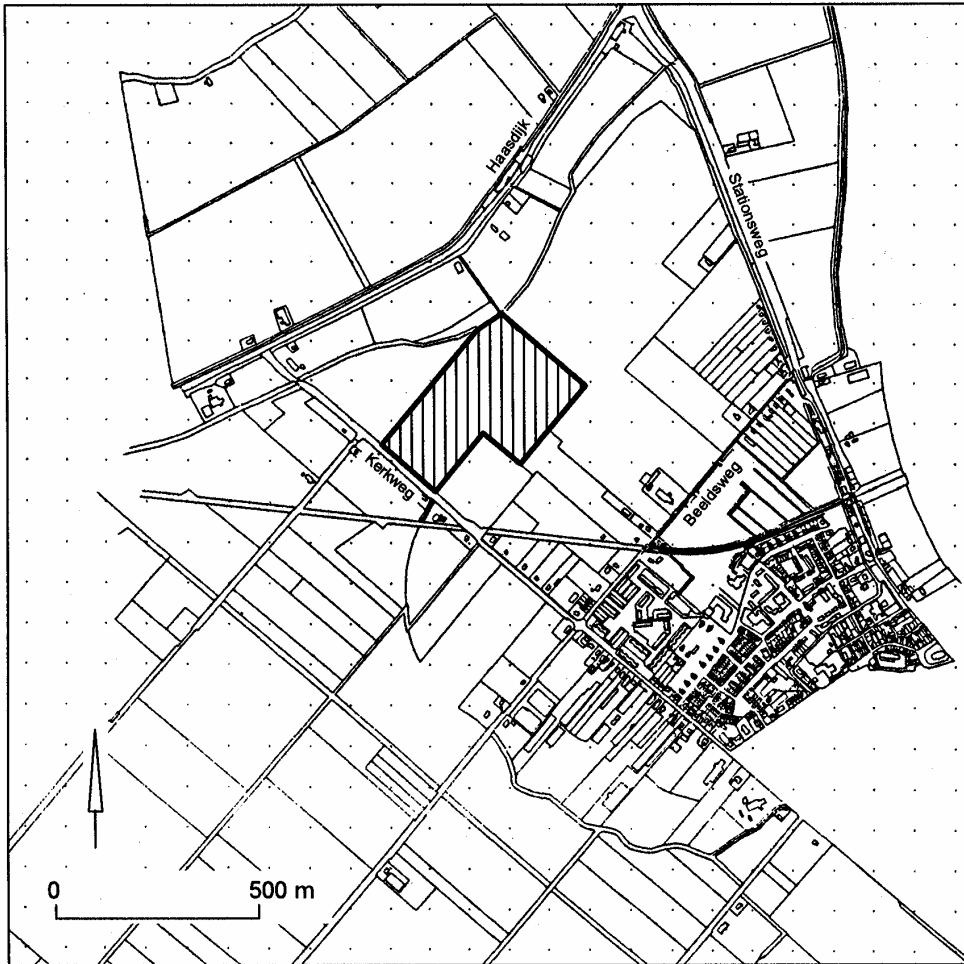
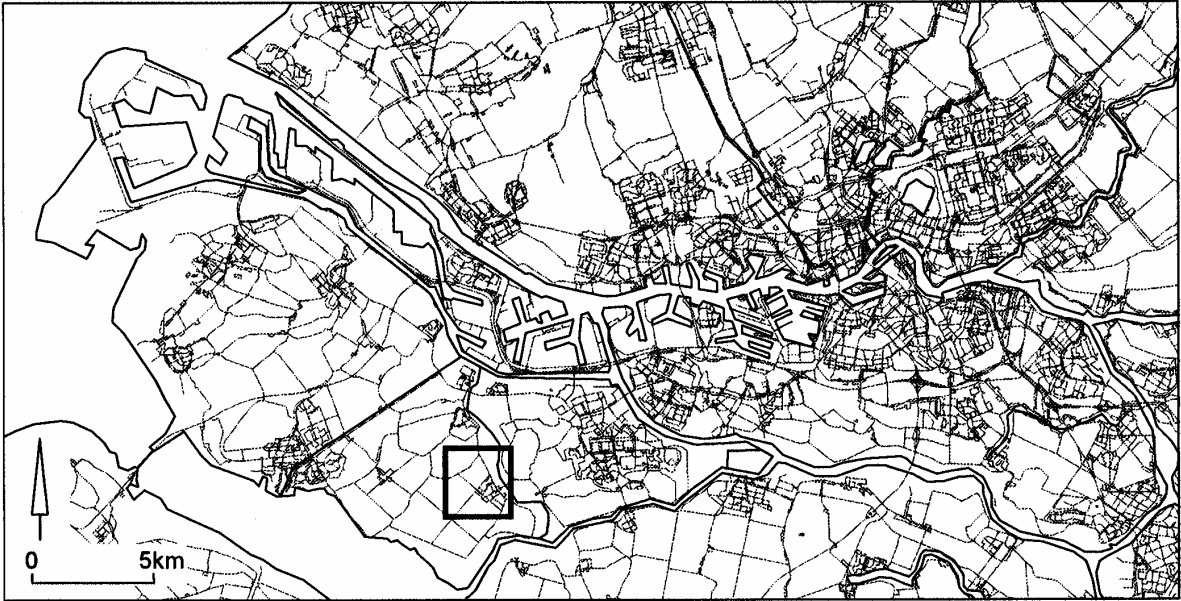
Verwijzend naar de boorpuntenkaart en het profiel AB (Afb. 3) kan de geologie als volgt worden weergegeven.

Vooraf in de oostelijke helft van het terrein is Hollandveen met de boor bereikt. Op het Hollandveen liggen klei- en zandafzettingen, het betreft respectievelijk kom- en geulafzettingen van Duinkerke I. De grens tussen vooral de zandafzettingen en het onderliggende veen is erosief.

Op de zandige Afzettingen van Duinkerke I ligt een pakket (venige) klei, die mogelijk deels op te vatten is als Afzettingen van Duinkerke II. Plaatselijk ligt op en in de (venige) kleilaag een dunne veenlaag; waarschijnlijk gaat het om post-Romeins veen. Het bovenste pakket bestaat uit zand, de Afzettingen van Duinkerke III.

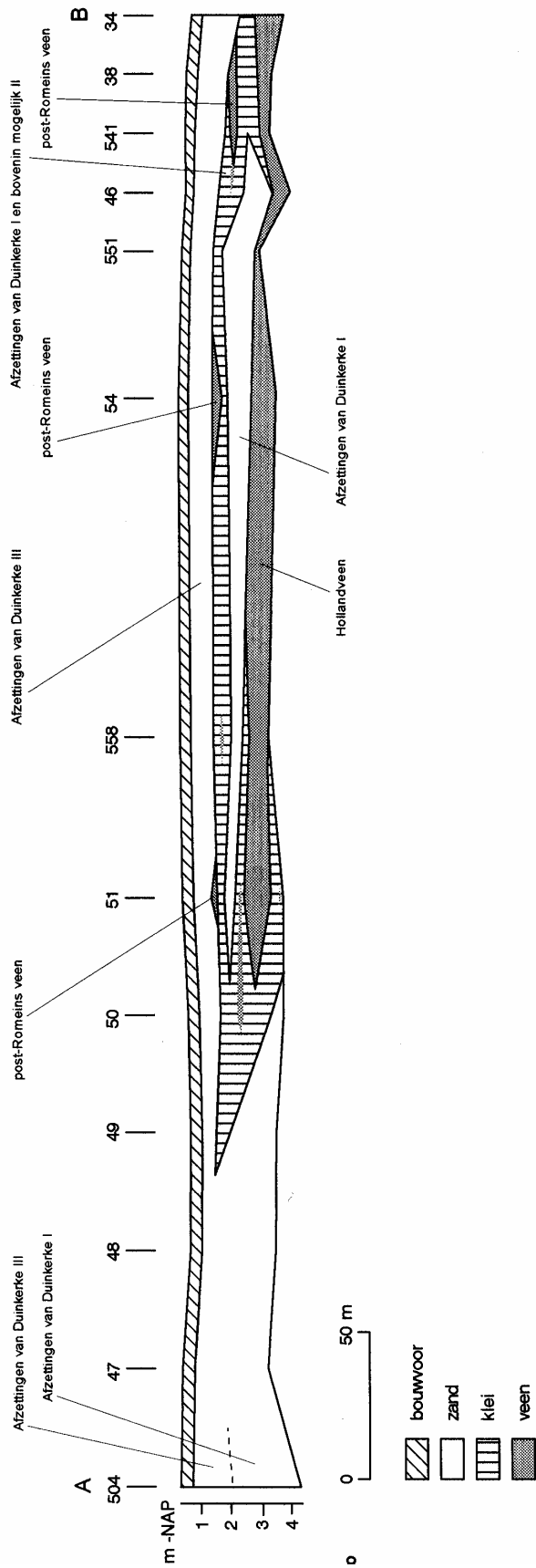
Aanbeveling

De boringen hebben aangetoond dat binnen terrein het Hollandveen grotendeels is aangetast. Ook de Afzettingen van Duinkerke III hebben een erosieve invloed gehad op de onderliggende lagen. In de zuidoostelijke hoek van het terrein was nauwelijks of geen sprake van aantasting van de verschillende sedimenten. Hier zouden de oude landschappen - en derhalve de mogelijk aanwezige bewoningsresten- in tact kunnen zijn. De extra boringen in deze zone hebben echter geen aanwijzingen voor bewoning opgeleverd. Er wordt dan ook geen archeologische begeleiding aanbevolen voor het plangebied 'Sportveldencomplex Zuidland' in de gemeente Bernisse.

Afb. 1. Bernisse; ligging van het onderzoeksterrein 'Sportveldencomplex Zuidland'.

Afb. 2. Bernisse 'Sportveldencomplex Zuidland'; profiel van raai A-B. Zie voor de ligging van raai A-B afbeelding 2.

NOTEN

1. Moree 1997.

LITERATUUR

Moree, J.M. 1997:

Zuidland Harregat. Archeologische begeleiding: het vooronderzoek, Rotterdam (BOORrapporten 14).